

Ulla Tørnæs' tale ved NGO-konferencen "Udryd fattigdom nu"

Taler

Ulla Tørnæs
Minister for udviklingsbistand

Dato

28. april 2005

Sted

København

Det var med glæde jeg accepterede invitationen til at tale på denne konference.

Ikke bare er konferencens emne ”udryddelse af fattigdom” det helt overordnede mål for alt udviklingsarbejde. Men medarrangørerne af konferencen, de mange NGO'er repræsenterer jo stort set hele det bistandsengagerede civilsamfund i Danmark. Bedre baggrund for en dansk debat om udvikling kan man ikke ønske sig.

”Udryddelse af fattigdom Nu”. Det er store ord. Det har slagkraft i medierne.

Men realiteterne er jo desværre, at ganske uanset, hvad vi beslutter i dag, så kan vi ikke på kort sigt fra denne konferences talerstol, fra talerstolen på Christiansborg eller for den sags skyld fra FN's talerstol udrydde den massive fattigdom i verden. En fattigdom som i dag omfatter mere end 1 milliard mennesker med mindre end 1 dollars om dagen at leve af. Men hvad vi kan og bør gøre her i Vartov i dag, er at være med til at skabe en offentlig debat og til at bidrage til den internationale dialog om udviklingsarbejdet. Og netop i år med øjnene rettet på FN's topmøde om Gennemførelse af Årtusindeerklæringen den 14. –16. september er det afgørende, at vi alle er med til at forme den internationale debat om, hvordan vi skal takle det uhyre store globale fattigdomsproblem. Verden skal til eksamen på FN-topmødet. Der skal gøres status for de såkaldte 2015 Mål. For fem år siden lovede de fattige og de rige lande hinanden at halvere antallet af fattige i verden inden år 2015. Og det vil lykkes. Vi lovede hinanden at reducere børnedødeligheden med totredjedele. Og det vil lykkes. Vi lovede hinanden at halvere antallet mennesker uden adgang til sikkert drikkevand. Og det vil lykkes. Globalt vel at mærke – det sørger alene den bemærkelsesværdige udvikling i verdens to folkerigste lande Indien og Kina for.

Alligevel står vi til dumpekarakter. For der er et helt kontinent, som halter bagefter. Og det er Afrika.

Tallene taler for sig selv. Fire ud af ti afrikanere har svært ved at skaffe sig nok at spise. Kun seks ud af ti afrikanske piger kommer i skole.

28 millioner mennesker i Afrika syd for Sahara er smittet af hiv/aids. En million - en million - afrikanske børn vil dø af malaria i år.

Der er kun én vej frem. Det gælder både for landene i Afrika og for de rige lande.

I lyset af de massive udfordringer vi står overfor i Afrika, har regeringen udarbejdet en samlet Afrika-strategi med seks mål:

. Afrika skal integreres i verdensøkonomien

. Erhvervsudviklingen i Afrika skal fremmes

. Fred og stabilitet i Afrika skal fremmes

. Nærområdeindsatsen i Afrika skal styrkes

. Bedre menneskerettigheder og mere demokrati i Afrika

. Mere støtte til sundhed, uddannelse og miljø til Afrikas fattigste

Og hvad ligger der så bag ordene? Ja, det handler om at støtte opbygningen af troværdige domstole, så udenlandske investorer vil investere i Tanzania. Om at give somaliske flygtninge i Kenya en chance for at vende hjem. Og om at give fattige kvinder mulighed for selv at beskytte sig mod hiv/aids.

Globaliseringen stiller nye krav til os alle. Det gælder også for udviklingsbistanden.

Derfor vil jeg gerne én gang for alle gøre op med forestillingen om udviklingsbistand som passiv forsørgelse på globalt niveau. Udvikling handler om forandring. Om aktive mennesker, der kæmper for et bedre liv. Om økonomier, der skal vokse ved at lade nogle erhverv blomstre og andre dø. Om magtstrukturer der skal rives ned, og lovgivning der må revideres, hvis de står i vejen for ligestilling og menneskerettigheder.

Det er ikke nok med den gode vilje.

Der skal handling bag ordene, før vi ser en forandring. Vi står ved vore tilsagn. Danmark vil med mindst 0,8% af BNI i udviklingsbistand vedblive at ligge helt i top, når det gælder bistandens størrelse. Kun Norge ligger højere.

Gennem udviklingsbistanden hjælper Danmark de fattige lande med de kritiske investeringer, som gør det muligt for dem at udnytte globaliseringens økonomiske potentiale.

Det er klart, at de rige lande kan og skal gøre mere for at åbne deres markeder, afskaffe landbrugsstøtten og hjælpe de fattige lande til at udnytte den øgede markedsadgang.

Danmark presser derfor voldsomt på for forbedringer inden for blandt andet EU. Men de fattige lande skal også selv gradvist åbne deres økonomier for omverdenen. Det handler ikke kun om at fattige lande skal øge deres eksport til Europa og USA. Det er mindst lige så vigtigt, at fx de afrikanske lande begynder at handle meget mere med hinanden.

Ved at hjælpe de fattige lande til at blive en del af den globale økonomi, kan vi løfte millioner af mennesker ud af fattigdom.

De fattige lande står til enorme gevinster, hvis det lykkes at få dem bedre integreret i verdensøkonomien. Succeshistorierne inden for udviklingsbistanden bygger næsten alle på et skift over mod markedsøkonomi og øget handel: Fra Kina over Botswana til Mexico.

Men uden fred ingen udvikling. Også her bidrager Danmark aktivt med fremme af sikkerhed og stabilitet.

Det sker både gennem fx støtte opbygningen af den Afrikanske Unions kapacitet til konfliktløsning, gennem hurtig og effektiv bistand til postkonfliktområder som fx Sudan og gennem et aktivt samspil mellem Danmarks militære og civile indsatser som det er sket i Afghanistan og Irak.

Den aktive danske profil når det gælder bistandens muligheder for at bidrage til fred, sikkerhed og stabilitet understreger, at udviklingspolitikken er en integreret del af dansk udenrigspolitik.

Nogle har hævdet, at dansk bistand her er kommet på afveje.

Men kritikken rammer ved siden af. Det afgørende må være, om bistanden er relevant for de fattige. Og der er i dag bred international enighed om, at netop krig og konflikt er en af hovedårsagerne til, at Afrika har så svært ved at rejse sig ud af fattigdommens skygge. Hurtig, koordineret og målrettet udviklingsbistand er ofte helt centralt i forbindelse med konfliktforebyggelse.

Konflikterne i Afrika fylder to tredjedele af Sikkerhedsrådets dagsorden.

Danmark har i år og næste år en enestående chance for at bidrage med positive løsninger i forbindelse med vores medlemskab af FN's Sikkerhedsråd.

Her prioriterer Danmark samspillet mellem udvikling og sikkerhed højt.

Udviklingspolitikken bruges også aktivt i kampen mod ekstrem fundamentalisme og terrorisme. Her kan udviklingsbistanden bidrage til at bekæmpe nogle af den internationale terrorismes grundlæggende årsager.

Den nye terror forsøger således bevidst at udnytte fattigdom, sociale problemer og politisk marginalisering til at opbygge sympati og sikre sig et fremtidigt rekrutteringsgrundlag. Også derfor er de fleste af vore indsatser rettet mod kerneområder som uddannelse, sundhed, menneskerettigheder og demokrati.

Det gælder det arabiske initiativ, der er et forsøg på at støtte de reformvillige kræfter i de arabiske lande og samtidig bekæmpe de tendenser de radikaliserer, som vi ser i en række arabiske lande.

Regeringen vil styrke den danske indsats for demokrati og menneskerettigheder i de fattige lande. Der må og skal stilles krav om god regeringsførelse, demokratisering og respekt for menneskerettighederne i de lande, vi samarbejder med.

Det gælder så sandelig også de menneskerettigheder, der handler om lige rettigheder for mænd og kvinder. Det må samtidig erkendes, at der ikke kan stilles absolutte krav på menneskerettighedsområdet. Og at der vil være tilbageslag fra tid til anden. Det afgørende er, at vore partnerlande set over tid bevæger sig i den rigtige retning.

Et væsentligt element i god regeringsførelse er at stoppe den desværre udbredte korrupsion. Korrupsion må stoppes, fordi korrupsion aldrig kommer de fattige til gode.

Og fordi vi ikke kan acceptere, at værdifuld udviklingsbistand går tabt. Kampen mod korrupsion kan lykkes, hvis der er vilje til forandring. Under mit nylige besøg i Ghana havde jeg en meget direkte og åbenhjertig samtale med præsidenten om korrupsionen i landet. Ghana er på det seneste gået frem på Transparency Internationals korrupsionsliste. Og i 2004 overhalede Ghana

f.eks. Polen. Det understreger, at selv i nogle af verdens fattigste lande, kan der med en fokuseret indsats gøres en effektiv indsats imod korrupsion – og dermed også bidrage til at effektivisere bistanden.

Vi skal også selv i donorkredsen bidrage til at gøre bistanden mere effektiv ved at styrke samarbejdet med både modtagerlandene og med hinanden.

Donorharmonisering er helt afgørende for et effektivt udviklingsamarbejde. Efter mange års forgæves tilløb, er der med de fattige landes egne nationale fattigdomsstrategier skabt et fælles grundlag for en harmonisering. Og nu går det stærkt.

Donorharmonisering handler dels om at donorerne skal arbejde bedre sammen, dels om at bruge modtagerlandets egne systemer og standarder ved gennemførelsen af bistanden.

Fordelene for modtagerlandene er åbenlyse: Færre administrative byrder, en bedre udnyttelse af bistandspengene og bedre integration af bistanden i landets planlægning.

Danmark og ni andre donorer indgik i april 2004 en aftale med Zambias regering om koordinering og harmonisering af donorstøtten til landet.

Her er både donorer og Zambias regering indstillet på at ændre praksis. Zambia har forpligtet sig til at forbedre donorkoordineringen og at gennemføre reformer i den offentlige sektor, så donorerne kan bruge de zambiske systemer. Til gengæld vil donorerne tilpasse deres bistand til prioriteterne i Zambias fattigdomsstrategi.

Resultatet er en mere effektiv bistand til fordel for alle parter. Og især de fattige, som får mere bistand for pengene.

Det er også helt grundlæggende det budskab, der ligger i 2015 Målene. Gør mere. Gør det bedre. De nationale fattigdomsstrategier, som de mindst udviklede lande udarbejder med bistand fra donorsamfundet med Verdensbanken i spidsen, skal afspejle 2015 Målene.

At halvere fattigdommen og sulten. At sikre alle børn adgang til primærundervisning. At fremme ligestillingen. At reducere børnedødeligheden. At forbedre mødresundheden. At bekæmpe hiv/aids. Og at sikre miljømæssig bæredygtighed. Udviklingslandene skal også sikre de rette rammebetingelser for udviklingen i form af bl.a. god regeringsførelse og demokrati.

Men så har vi, de industrialiserede lande så til gengæld også forpligtet os til samlet set at yde mere og bedre bistand. At fjerne handelsrestriktioner.

At lette gældsbyrden. At give udviklingslandene adgang moderne teknologi og livsvigtig medicin.

Ingen af disse løfter, hverken udviklingslandenes eller vores, er fuldt ud opfyldt. Men vi er kommet et stykke vej, og Danmark vil fortsat presse på for, at målene nås.

FN-topmødet kan forhåbentlig puste endnu mere liv i processen og bidrage til at skærpe offentlighedens opmærksomhed yderligere omkring problemerne.

Men der skal en massiv indsats til for at vende udviklingen i Afrika.

Det har Danmark arbejdet for længe. Og vi har heldigvis fået følge af mange af de store vestlige lande. En række begivenheder i 2005, bl.a. 2005-topmødet og rapporten fra den britiske Afrika-kommissionen vil sætte Afrika markant på den internationale dagsorden. Dette vil regeringen bruge til at skabe størst mulig opbakning til Afrika, til fattigdomsbekæmpelse og til konfliktforebyggelse.

FN's generalsekretær har netop spillet ud med sit bud på, hvad topmødet bør dreje sig om. De fleste af Generalsekretærens anbefalinger vedrørende udviklingspolitikken kan vi tilslutte os. Det gælder også spørgsmålet om nye målsætninger for størrelsen af donorlandenes bistand.

Ingen tvivl om, at vi står fast på 0,7 % målsætningen. Foreløbig er det kun fem lande: Holland, Luxembourg, Sverige, Norge og Danmark, der lever op til målsætningen. Vi må have alle med. Nu lægger Generalsekretæren imidlertid op til, at vi på topmødet vedtager et krav om, at alle donorlande når op på 0,7 % senest i 2015 og når op på 0,5 % i 2009. Vi håber at kunne få hele EU-kredsen

med på ideen. Det kan blive svært i lyset af, at de ti nye medlemslande som helt nye i donorkredsen alle ligger med en meget lav bistandsprocent. Men for EU samlet set bør målet slet ikke være uopnåeligt. Allerede i 2006 forventes EU landene tilsammen at nå op på 0,42 % af BNI – selv når man regner de ti nye EU-lande med.

Vi håber imidlertid, at FN-topmødet ikke kun bliver et slagsmål om bistandsprocentens størrelse. Det drejer sig om hele kredsen af problemstillinger i Årtusindeerklæringen: International fred og sikkerhed, menneskerettigheder, udvikling og reformer af FN-systemet.

Men også når man kun ser på de udviklingspolitiske spørgsmål, er dagsordenen mere omfattende end blot spørgsmålet om den statslige udviklingsbistands størrelse. Det drejer sig også om andre finansieringskilder – private investeringer, gældslettelse og helt andre og nye ideer til finansiering af udvikling. Det drejer sig bestemt også om kvaliteten af bistanden, om snarlig afslutning af de igangværende handelsforhandlinger i WTO, og om at sikre at reproduktiv sundhed integreres i bestræbelserne for at nå 2015 målene.

Det er det budskab, jeg håber at have fået frem i dag. Og det er den sammenhæng, som jeg håber, at de forestående kampagnedage vil præsentere klart.

For nylig viste en meningsmåling, som er gennemført i alle EU-landene, at bare 9 % af den danske befolkning overhovedet havde hørt om 2015 Målene. Kun i Frankrig (4 %), Grækenland (7 %) og Storbritannien (8 %) står det værre til. Det er nok urealistisk at tro, at vi når op på de imponerende 27 %, som i Sverige har hørt om målene, men kan vi rykke bare lidt på den triste placering som fjerdesidst i EU, så har kampagnedagene været en virkelig succes.

Jeg glæder mig til allerede i aften at se det samlede katalog med anbefalingerne fra konferencen i dag.

Det vil indgå i vores videre planlægning af den danske indsats på topmødet i september og regeringens overvejelser om retningen for dansk bistand generelt.

Lad mig ønske jer en rigtig god konference og held og lykke med de kommende kampagnedage for 2015 Målene.

Tags

Politisk tale, Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/udryd-fattigdom-nu>